

Центральний державний
історичний архів України
м. Київ

Фонд

89

Опис

1

№ за реєстром

745

ПЕРЕЯСЛАВСЬКИЙ ПОВІТОВИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД

Фонд 89

Оп. I

1766 - 1781 рр.

Центральный государственный исторический архив СССР

« ПЕРВЯСЛАВСКИЙ ПОДКОМОРСКИЙ СУД »

(название фонда)

Фонд № 89

О п и с ь № 1

(название описи)

1766 - 1781 гг.

(крайние даты документальных материалов)

(1764-1840 рр.)

м.Переяслав, центр Переяславського полку, з 1782 р. - повітове місто Київського намісництва, з 1797 р.- Малоросійської губернії, з 1822 р.- Полтавської губернії.

Заснований згідно з універсалом гетьмана від 19 листопада 1763 р.¹⁾, підтвердженого указом Сенату від 10 листопада 1764 р.²⁾, який санкціонував новий судовий устрій в Лівобережній Україні. Становий шляхетський підкоморський суд утворений для розгляду земельномежових суперечок на території повіту. Протягом кінця 1763 - початку 1764 р. у повіті проведено вибори кандидатів в підкоморії³⁾. У виборах брала участь полкова старшина, землевласники, духовенство, які мали землі на території повіту⁴⁾. Кандидатів у підкоморії обирали із середовища бунчужних товаришів або "перवेशої" полкової старшини. Списки кандидатів Генеральна військова канцелярія направляла на затвердження гетьману. Новобрані судді обов'язково приймали присягу⁵⁾. Посади підкоморіїв та їх помічників двох коморників (підбирав підкоморії) були пожиттєві. За своїм положенням підкоморії вважався першою особою після полковника. Вводилась посада возного.

ІІ. Підкоморський суд не мав постійного приміщення і справи розглядав на місцях суперечок. До розгляду справ суд приступав за пропозицією земського суду іноді городського (у таких випадках * Загальну довідку про підкоморські суди див. в опису 1, ф.1485, Батуринський повітовий підкоморський суд

- 1) ЦДІА, ф.54, оп.2, спр.355; Сборник Харьковского историко-филологического общества т.8, к., 1896
- 2) ПСЗ, т.ХУІ, № 12277
- 3) ЦДІА, ф.51, оп.1, спр.2694; ф.54, оп.1, спр.202
- 4) Сборник Харьковского историко-филологического общества т.8, к., 1896
- 5) ЦДІА, ф.51, оп.1, спр.2697

своє рішення разом зі справою повертав тим судам, від яких одержав справу) або на прохання самих чолобитчиків.

23 грудня 1763 р. гетьман видав універсал, в якому регламентував деякі сторони діяльності підкоморського суду.⁶⁾

Рішення підкоморського суду були остаточними і переглядалися в апеляційному порядку тільки Генеральним військовим судом (з 1764 р. - 2-а Малоросійська колегія). Ліквідований у 1781 р. в зв'язку з скасуванням в Лівобережній Україні залишків козацько-адміністративного устрою і утворенням Київського намісництва⁷⁾. На території намісництва введено положення "Учрежденія для управління губерні"⁸⁾. Справи ~~суду~~ передано усздному суду.

Відновлений указом Павла I від 30 листопада 1796 р.⁹⁾ Розглядав спірні справи про розмежування земель, затверджував штати межувальників. Підлеглий Малоросійському генеральному суду. З 1834 р. діяв під назвою межовий суд¹⁰⁾ до його ліквідації в 1840 р.¹¹⁾

Підкоморський суд від вищих установ (Малоросійської колегії, генерального суду, губерньського правління) одержував укази, ордери, інструкції; посилав їм рапорти, донесення; з рівними установами зносився промеморіями, повідомленнями. В суді велися реєстрові книги документів, книги рішень, протоколів та ін.

Архів ф.89 зберігся не повністю. Фонд надійшов до ЦДІА з колишнього Центрального архіву давніх актів (1944 р.) і колишнього філіалу ЦДІА в м.Харкові.(1958 р.). У фонді зберігається 19 од.зб. за 1766-1781 рр. Науково-довідковий апарат фонду складається з двох інвентарних описів:

6) ЦДІА, ф.56, оп.3, спр.3589

7) ПСЗ, т.ХХІ, № 15228, 15265

8) ПСЗ, т.ХХ, № 14392

9) ПСЗ, т.ХХІУ, № 17594

10) 2ПСЗ, т.ІХ, від.І, № 6718

11) 2ПСЗ, т.ХУ, від.І, № 13591

опис 1 за 1766-1769, 1778 рр. - 5 од.зб. Текст опису машинописно-рукописний. Заголовки розкривають зміст справи;

опис 2 за 1766, 1776-1778, 1781 рр. - 14 од.зб. Опис складено у філіалі ЦДІА. Заголовки розкривають зміст справи. Текст опису машинописний.

Література:

- Д.Миллер Очерки из истории и юридического быта старой Малороссии. Суды земские, городские и подкоморские в ХУІІІ ст.; Сборник Харьковского историко-филологического общества: т.8, X., 1896;
- А.И. Пашук Суд і судочинство на Лівобережній Україні в ХУІІ-ХУІІІ ст. (1648-1782), Львів, 1967.

Л. Сидоренко

№№ пп	Дело- произ- водн	Название дел и др. единиц хранения	Крайние даты	Кол. дист.	Приме- чание
1	2	3	4	5	6
1		Дело о споре за земли в с. Койдове между Киево-Софийским кафедральным монастырем и воронковским сотни - ком в лице Судимой М., казаками и посполитыми Воронковской сотни	1766- 1767гг.	20	
2		Дело о размежевании спорных земель между м. Трипольем, принадлежащим Киево-Софийскому кафедральному монастырю и с. Обуховым.	1769г.	24	
3		Решение суда по делу о порубке леса казака Редько Ф. воронковским сотенным писарем Григоровичем Р.	1778г.	7	

В данную опись внесено 3 | три | ед.
хранения.

Научный сотрудник

| ПОЛЬНЕЦ |

12 | П - 52г.

Опись отредактирована научным сотрудником

ХОМУТВИЦКОЙ В. и отпечатана в 1954 году.

16 января 1956г. Кар. сідзень Л. Трояцьк
Хранитель документов Рівненського
архіву: згідно червоних казавишті док. маю.
11. XII - 1970р. см. н.спр. Муніципалітету

4. Нейдействующий архив, ед - 1766 - 2 л.
табличная в 1952г. 1778г.

5. Нейдействующий архив. 1781г. 2 л.

Внесено в опись на основании
акта от 20/1 - 1975г. 2/орва/дело по арх. 4-5.

Нашице 5/маг/98
Нач. отдела Т. Седичев.
20/1-75 Ст. хр. Кондров Демь

Опис вавірано. Амессі сирава з н/но н 5.
Всього в наявності 5/р/м/с/р/ав.
Зав. відділом *М. З.* Феліксів Л. Р.
Ст. археограф *Т. Седичев* Феліксів Т. К. 22.05.1989р.

ЦГИА УССР
ПРОВЕРЕНО
№ 1000000000
11.05.2018

ЦГІАН УКРАЇНИ
ПЕРЕВІРЕНО
№ 1000000000
11.05.2018
Ст. хр. Кондров кн. Кондров Демь Св